

Matvælaráðuneytið
Borgartúni 26
105 Reykjavík
sent í samráðsgátt

Selfossi, 23. febrúar 2023

Efni: Umsögn um drög að þingsályktunartillögu um landbúnaðarstefnu til ársins 2040

Þó að skógrækt sé landbúnaður í víðum skilningi þess orðs, og að margt sé sameiginlegt með skógrækt og landbúnaði til matvælaframleiðslu, tekur *Tillaga um landbúnaðarstefnu* til 2040 ekki til skógræktar, enda eru henni gerð skil í *Landi og lífi*, sameinaðri stefnu fyrir landgræðslu og skógrækt. Þessar stefnur eru á sama málefnasviði og taka mið hvor af annarri, einsog rakið er í 1. gr. greinagerðar með þessari tillögu að landbúnaðarstefnu. Engu að síður telur Skógræktin rétt að benda á nokkur atriði í þessari tillögu sem lúta að skógrækt:

1. Nokkuð er rætt um vernd góðs landbúnaðarlands, t.d. í lið h. framtíðarsýnar í landbúnaði. Í lögum er nokkuð óljóst hvort skógarafurðir teljast til búvara (t.d. skv. Jarðalögum 81/2004 og Búvörulögum 99/1993). Klausan um „forgang búvöruframleiðslu á góðu ræktunarlandi“ gæti því annaðhvort skilist þannig að skógrækt hafi ásamt annarri ræktun og framleiðslu forgang á góðu ræktunarlandi, eða þannig að skógrækt sé óæskileg á góðu ræktunarlandi. Sé síðarnefndi skilningurinn sá sem gengið er út frá í tillögunni vill Skógræktin kunngera eftirfarandi:

- Ræktarland rýrnar ekki eða skemmist ef þar vex skógur, þó að það geti í *vissum tilvikum* orðið tortækt til akuryrkju án þess að sérstök, einskiptis jarðvinnsla komi til (uppplægning stubba t.d.).
- Skógrækt og skjólbelti hafa mikil jákvæð áhrif á alla aðra ræktun í grennd við sig. Skjólbelti og önnur minniháttar skógrækt á besta landbúnaðarlandinu eykur þannig afurðir og afrakstur sem hafa má af ræktunarlandi. Þetta felst í meira skjóli, sem bæði bætir vaxtarskilyrði annars gróðurs heilt yfir og minnkar líkur á áföllum af völdum foks. Einnig er viðbúið að innistöðutími búsmala sé minni þar sem góðs skjóls nýtur, og er þar til nokkurs að vinna.

Það er því tillaga Skógræktarinnar að skógrækt verði rækilega gefinn gaumur í

Landbúnaðarstefnunni, sem þætti sem stutt getur við annan landbúnað, sérstaklega ræktun. Aukinn afrakstur af ræktunarlandi snertir m.a. fæðuöryggi, landnýtingu og varðveislu landbúnaðarlands, og hringrásarhagkerfið. Það fellur einnig vel að lokasetningu greinagerðarinnar með tillögunum: „Vonir standa til að landbúnaðarstefnan [...] efli innlendan landbúnað og styrki stoðir hans til framtíðar.”

2. Liður 4.3. er „Sérkenni landbúnaðarlands og landslags beri að virða; tryggja viðgang vistkerfa og varðveita nytjaland og menningarlandslag“. Hér er nokkuð skýrt sagt að *það beri að virða sérkenni landslags*. Skógar eru landslag, og skógrækt á skóglausu landi breytir landslagi. Ef það að virða sérkenni landslags merkir að þurfi að hamla sérstaklega skógrækt á skóglausu landi, þá vill Skógræktin benda á að það fellur enganvegin að neinu atriði í framtíðarsýn í landbúnaði (liðum a.-o.), og gengur hreinlega gegn liðum c., g. og h. Sama á við um *að varðveita þurfi menningarlandslag*: það er ekki ljóst hvað nákvæmlega felst í menningarlandslagi og hvaða menningarlandslag þurfi að varðveita umfram annað og að hve miklu leyti. Einnig er vandséð hvað felst í að „ *tryggja viðgang vistkerfa*“, og hugsanlega mætti skilja það sem svo að varna þurfi öllum breytingum á þeim, sem er ótækt markmið í Landbúnaðarstefnu.

Það er mikilvægt að byggja upp og hlúa að skógarauðlindinni á Íslandi, það er bæði arðbært í sjálfu sér og styður marga aðra þætti mannlífs og umhverfis og sérstaklega landbúnað. Það má ekki verða skógræktarstarfi til stórkostlegra trafala að landbúnaði sé ætlað skv. Landbúnaðarstefnu að tryggja óbreytt landslag og varðveita menningarlandslag í hvívetna.

Það er því tillaga Skógræktarinnar að liður 4.3. verði felldur niður í Landbúnaðarstefnu, eða a.m.k. verði þannig búið um hnútana að skógrækt verði ekki settar óþarfar og skaðlegar hömlur.

3. Í greinagerð kemur fram í lið 3.4 að tryggja þurfi „að nýting lands verði sjálfbær þannig að ekki verði gengið á auðlindir þess og þær endurheimtar einsog unnt er.“ Það er að sönnu mikilvægt að endurheimta auðlindir og landgæði og ganga ekki á þau, enda felst sjálfbærni í því. Hinsvegar væri enn betra að stefna að því að *auka* landgæðin, og skógrækt, hvort sem hún er samfelld eða á smærri skala, er sjálfsagður og snar þáttur í því starfi, v.a.m. innan marka landbúnaðar.

Það er því tillaga Skógræktarinnar að stefnt verði ekki einungis að viðhaldi landgæða og auðlinda, heldur einnig aukningu þeirra.

virðingarfyllt

f.h. Skógræktarinnar,

Páll Sigurðsson, skipulagsfulltrúi
pall.sigurdsson@skogur.is
Austurvegi 3, 800 Selfoss